

ФМУ 55-НС1-037

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в Област: 3. Социални, стопански и правни науки Професионално направление: 3.7. Администрация и управление Научна специалност: Икономика и управление

Автор на дисертационния труд: **АНЕТ РУМЕНОВА АРАБАДЖИЕВА**

Тема на дисертационния труд: **„ЧУЖДООЕЗИКОВАТА ПОДГОТОВКА – ФАКТОР ЗА КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ В ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ“**

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:
Проф.д-р Тони Михова

Рецензент: проф д-р Нели Андреева Бенчева, Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, определена за член на научното жури със Заповед № ОЖ-3.7 - 17 от 03.06.2025 на Ректора на Технически университет-гр. София.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение.

Дисертационният труд се фокусира върху един проблем, който с развитието на процесите на глобализация и международните търговски отношения, налага необходимост от активна чуждоезикова комуникация. Днес, става все по-очевидно, че излизането на международни пазари, разработване на съвместни бизнес дейности и проекти, изисква развитие на повече меки умения, които включват и солидна чуждоезикова подготовка.

В този контекст, отговорността на университетите съвместно с бизнеса относно подготовката на студенти и специалисти за овладяване на един или повече чужди езици нараства многократно. Все повече компании, особено с чуждестранно участие, като условие за заемане на работни позиции изискват добра чуждоезикова подготовка.

В тази връзка приемам, че представеният дисертационен труд е изключително навременен и актуален.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал.

Докторантката показва добро познаване на изследвания проблем. Прегледан е голям обем литературни източници на български и на английски език- 109 бр. Използвани са и богат набор от интернет ресурси, които са цитирани надлежно и коректно.

Използваната литература е съвременна и пряко свързана с темата на дисертационния труд.

В хода на изложението ясно проличава добрата теоретична подготовка на докторантката и способността ѝ за критична оценка на теоретични постановки и формулировка на собствени съждения и обобщения. Добро впечатление прави и умението за творческа интерпретация на основни модели и концепции на взаимодействие на висшето образование и индустриалното предприятие в контекста на чуждоезиковата подготовка, като важен фактор за кариерно развитие.

Много добре е обоснована връзката между чуждоезиковата подготовка и успешното кариерно развитие. Изследва се владението на чужд език като фактор, който влияе положително върху кариерното развитие на служителите в индустриалните предприятия

Направеното проучването се базира на достатъчно по обем, добре подбран и систематизиран емпиричен материал, съобразно целите и задачите на изследването.

Като обобщение считам, че докторантката показва добро познаване на процесите на чуждоезиковата подготовка в университетска среда и показва умение да провежда задълбочени научни изследвания и предлага решения за подобряване на обучението на студенти и специалисти от индустриалната практика.

3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методиката е разработена самостоятелно в трета глава. Методиката на изследването обхваща две взаимосвързани методики: Оценка на важността на основните фактори, които влияят върху кариерното развитие на човешките ресурси. и Оценка на влиянието на чуждоезиковата подготовка върху кариерното развитие на човешките ресурси.

Проведеното изследване изцяло се основава на тези разработени методики, Приложеният инструментариум позволява да се измери ролята и влиянието на чуждоезиковата подготовка като важен фактор за кариерно развитие в индустриалното предприятие.

Обектът и предметът на дисертационния труд са много добре обосновани и аргументирани, с необходимата задълбоченост и разбиране. Кариерното развитие на служителите в индустриалните предприятия е разгледано от различни аспекти, като се акцентира върху най-значимите особености растеж, развитие на нови умения, качества и компетенции, по-голяма отговорност на работното място и повишаване нивото на работната удовлетвореност.

Целта на дисертационния труд е да се анализира и оцени ролята на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерното развитие в индустриалните предприятия като се формулират методически насоки за подобряване на ролята и взаимодействието между чуждоезиковата подготовка и кариерното развитие

В хода на изследването успешно са решени по-важни задачи свързани със систематизиране на теоретическите знания за кариерно развитие и определяне на ролята и значение на неговите основни фактори;. разработване на методика за изследване на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие в индустриалното предприятие; разработване на препоръки, от една страна за повишаване чуждоезиковата подготовка на служителите в индустриалното предприятие за подпомагане на тяхното кариерно развитие, и от друга към висшите училища.

За целите на изследването са приложени широк набор от методи и подходи: количествени и качествени методи и подходи, сравнителния анализ, методите на

дедукцията и индукцията, графичен метод, метод на анкетиране и дълбочинни интервюта и др.

Резултатите са показани ясно и нагледно в четиринадесет таблици и дванадесет фигури.

Считам, че разработената методика осигурява изпълнението на целта и поставените задачи в дисертационния труд.

4. Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят

Дисертационният труд е в обем от 155 страници, като включва увод, 3 глави, 8 основни задачи, заключение, списък на основните приноси, приложения и използвана литература. Структурата на дисертацията е съобразена с избраната методология и методика:

Първата глава е теоретична и включва основни теоретични постановки и обобщения относно кариерното развитие, фактори влияещи върху кариерния успех в контекста на чуждоезиковите умения и подготовка, ролята на университетите за осигуряване на солидна чуждоезикова подготовка и личностното развитие на служителите от бизнеса и партньорските отношения университет- бизнес.

Като цяло изследването в първа глава представлява необходимата основа за разработване на методологията и методиката на емпиричното изследване.

Втора глава е посветена на взаимодействието между висшето училище, чуждоезиковата подготовка и индустриалното предприятие. Особено внимание е отделено на взаимодействието между висшето образование, английския език и бизнеса. Направена е задълбочена характеристика на чуждоезиковата подготовка в Технически университет – София, филиал Пловдив като основно висше училище, подготвящо кадри за предприятията от индустриална зона Пловдив

Трета глава включва методологическия подход и анализ на резултатите от изследването на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие в индустриални предприятия. Систематизирани са основните подходи и методи на изследване. Представена е подробна характеристика на анкетния метод за изследване. На база на особеностите на чуждоезиковата подготовка са проведени

и дълбочинни интервюта. Считам, че методиката на дисертационното изследване и използваните методи, за анализ на емпиричните данни са избрани и приложени уместно и с необходимата обективна аргументация.

Всяка глава завършва с изводи, произтичащи от резултатите на изследването и насочващи към предложения за решаване на разкритите проблеми.

Следователно, можем да ообобщим че докторантката показва добри умения, практически познания и способност за самостоятелно научното изследване и формулиране на точни изводи и препоръки.

5. Научни и научноприложни приноси на дисертационния труд

Резултатите от дисертационния труд дават основание да се открият следните научни и научно- приложни приноси:

А/ Научни приноси:

- Систематизирани са основни теоретични постановки, отнасящи се до чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие,
- Направен е задълбочен анализ на понятийната система, свързана с образование, чуждоезикова подготовка и бизнес, които са предмет на изследване в дисертационния труд.
- Разработен е концептуален модел за оценка и актуализация на чуждоезиковата подготовка в рамките на университетското образование в икономически и социален контекст.

Б/Научно-приложни приноси:

- Проведено е собствено изследване в индустриални предприятия в град Пловдив, очертаващо потребностите и изискванията на бизнеса по отношение на чуждоезиковата подготовка в университетите на примера на ТУ-София, филиал Пловдив;
- Формулирани са методически насоки за по-ефективна хармонизация на чуждоезиковата подготовка с изискванията на бизнеса

5. Оценка за степента на личното участие на дисертанта в приносите.

- Дисертационният труд е лично дело на докторантката, разработен при компетентното ръководство на научния ръководител.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Във връзка с дисертацията са публикувани четири статии. Две в съавторство и две самостоятелни на български език. Общият брой точки от тези публикации е 30, което отговаря на националните минимални изисквания за присъждане на ОНС "доктор" в ПН 3.7 Администрация и управление.

7. Използване на резултатите от дисертационния труд в научната и социалната практика.

Извършените в рамките на изследването анализи, оценки на проблемите на чуждоезиковото обучение като фактор за кариерно развитие в индустриалното предприятие, определено имат практическа стойност, а получените резултати и направените препоръки могат да се използват като основа за разработване на съвместни мерки и програми за повишаване на квалификацията на специалистите от индустриалните предприятия.

8. Оценка на съответствието на автореферата с изискванията за изготвянето му, както и на адекватността на отразяване на основните положения и приносите на дисертационния труд.

Представеният автореферат отразява точно съдържанието на дисертационния труд. В него в синтезиран вид са изложени основни моменти от дисертацията: обща характеристика; съдържание на работата; научни приноси; публикации по дисертационния труд.

9. Мнения, препоръки и бележки.

Препоръчвам резултатите от дисертационния труд да се използват за разработване на учебни пособия, програми и онлайн платформи за чуждоезиково обучение

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че дисертационният труд притежава теоретични достойнства и практическа приложимост, с ясно очертани научни и научно-приложни приноси, което ми дава основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка.

Позволявам си да предложа на Почитаемото Научно жури да присъди на **АНЕТ РУМЕНОВА АРАБАДЖИЕВА** образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление“.

28.08.2025 г.

Рецензент:

/Проф. д-р Нели Бенчева/

фмч 55-НС1-037

REVIEW

on a dissertation work for the acquisition of educational and scientific Doctoral degree in
Area: 3. Social, economic and legal sciences Professional direction: 3.7. Administration
and management Scientific Major : Economics and Management

Author on the dissertation work: **ANNET RUMENOVA ARABADJIEVA**

Topic on the dissertation work : **"FOREIGN LANGUAGE TRAINING - A
FACTOR FOR CAREER DEVELOPMENT IN INDUSTRIAL
ENTERPRISES"**

SCIENTIFIC SUPERVISOR:
Prof. Dr. Toni Mihova

Reviewer: Prof. Dr. Nelly Andreeva Bencheva, Area of Higher Education 3. Social,
Economic and Legal Sciences, professional field 3.7. Administration and Management,
appointed as a member of the scientific jury by Order No. ОЖ-3.7 - 17 of 03.06.2025 of
the Rector of the Technical University-City of Sofia.

1. Current affairs on developments in the dissertation labor problem in scientific and applied science attitude .

The dissertation focuses on a problem that, with the development of globalization
processes and international trade relations, necessitates the need for active foreign
language communication. Today, it is becoming increasingly obvious that entering
international markets, developing joint business activities and projects, requires the
development of more soft skills, which also include solid foreign language preparation.

In this context, the responsibility of universities, together with businesses,
regarding the preparation of students and specialists to master one or more foreign
languages is increasing manifold . More and more companies, especially with foreign
participation, require good foreign language preparation as a condition for filling job
positions.

In this regard, I believe that the presented dissertation is extremely timely and
relevant.

2. Degree on knowledge the state on the problem and creative interpretation on literary material .

The doctoral student demonstrates good knowledge of the research problem. A large volume of literature sources has been reviewed. in Bulgarian and English - 109 pcs. A wide range of internet resources have also been used, which have been cited duly and correctly.

The literature used is contemporary and directly related to the topic of the dissertation.

During the presentation, the doctoral student's good theoretical preparation and her ability to critically evaluate theoretical propositions and formulate her own judgments and generalizations are clearly evident. Her ability to creatively interpret basic models and concepts of interaction also makes a good impression. on higher education and industrial enterprise in the context of foreign language training, as an important factor for career development.

Many is well founded the connection between the foreign language preparation and successful career-wise development . It is being studied. mastery on foreign language as factor that influences positive on career it development on employees in industrial enterprises

The research conducted is based on sufficiently large, well-selected and systematized empirical material, in accordance with the goals and objectives of the study.

In summary, I think, that the doctoral student demonstrates good knowledge of the processes of foreign language training in a university environment and demonstrates the ability to conduct in-depth scientific research and propose solutions to improve the training of students and specialists from industrial practice.

3. Compliance on the chosen one methodology on study with the set goal and objectives of the dissertation work.

The methodology is developed independently in the third chapter. The research methodology encompasses two interrelated methodologies : Assessment of the importance of the main factors that influence the career development of human

resources. and Assessment on the influence on the foreign language career preparation development on human resources .

The conducted research entirely is founded on those developed methodologies , The attached toolkit allows to measure the role and influence of foreign language training as an important factor for career development in an industrial enterprise.

The object and the subject on the dissertation labor are very good justified and reasoned , with the necessary depth and understanding . The career development on industrial employees enterprises has been considered from different aspects such as is emphasizes the most significant growth , development features on new skills , qualities and competencies , greater responsibility at work and promotion the level on the working satisfaction .

The goal on the dissertation it is hard to is analyze and evaluate the role of the foreign language preparation as factor for career development in industrial enterprises by being formulate methodical guidelines for improvement of the role and interaction between the foreign language training and career development

In the course of the study, more important tasks related to the systematization of theoretical knowledge about career development and determining the role and importance of its main factors were successfully solved; development of a methodology for studying foreign language training as a factor for career development in the industrial enterprise; development of recommendations, on the one hand, for increasing the foreign language training of employees in the industrial enterprise to support their career development, and on the other hand, for higher education institutions .

For the purposes of the study, a wide range of methods and approaches were applied: quantitative and qualitative methods and approaches, comparative analysis, deduction and induction methods, graphic method, survey method and in-depth interviews, etc.

The results are shown clearly and graphically in fourteen tables and twelve figures.

I believe that the developed methodology ensures the fulfillment of the goal and the tasks set in the dissertation.

4. Short analytical characteristic on nature and assessment on credibility on the material on which is they build

The dissertation is 155 pages long and includes an introduction, 3 chapters, 8 main tasks, a conclusion, a list of main contributions, appendices and references. The structure of the dissertation is consistent with the chosen methodology and methodology:

The first chapter is theoretical and includes basic theoretical statements and generalizations regarding career development, factors influencing career success in the context of foreign language skills and preparation, the role of universities in providing solid foreign language preparation and the personal development of business employees and university - business partnerships.

Like whole the study in the first head represents necessary basis for development on methodology and methodology on the empirical research .

Second a chapter is dedicated on the interaction between higher school , foreign language preparation and industrial enterprise . Particular attention is paid to the interaction between higher it education , English language and business An in-depth characterization has been done on the foreign language Technical training University – Sofia , branch Plovdiv as basically higher preparatory school footage for the enterprises from industrial zone Plovdiv

Third head includes the methodological approach and analysis of the results of the study of foreign language training as a factor for career development in industrial enterprises. The main ones are systematized approaches and methods on A detailed study is presented . characteristic on the survey method for research. On base on the peculiarities on In-depth interviews were also conducted during the foreign language training. I believe that the methodology on the dissertation research and the methods used methods , for analysis on the empirical data is selected and applied appropriately and with the necessary objective argumentation .

Each chapter ends with conclusions arising from from the results on the research and guiding to proposals for solving the revealed problems .

Therefore , we can yes generalize that the doctoral student shows good skills , practical knowledge and ability for independently scientific research and formulation on accurate conclusions and recommendations .

5. Scientific and applied science contributions on the dissertation labor

The results from the dissertation labor give reason yes is highlight the following scientific and applied science contributions :

A/ Scientific contributions :

- With systematized are basic theoretical productions relating to the foreign language preparation as factor for career-wise development ,
- analysis has been done on conceptual system , education- related , foreign language training and business , which are the subject of research in the dissertation.
- Conceptual development model for assessment and update on the foreign language preparation within on university education in an economic and social context.

B/ Scientific and applied contributions :

- Conducted is own research in industrial businesses in a city Plovdiv , outlining needs and requirements on the business by attitude on the foreign language preparation in universities on the example of TU- Sofia , branch Plovdiv ;
- They are formulated methodical guidelines for more effective harmonization on the foreign language preparation with the requirements on the business

5. Rating for the degree on personal participation on the dissertation in the contributions .

The dissertation is the personal work of the doctoral student, developed under the competent guidance of the supervisor.

6. Judgment on the publications on the dissertation :

Four articles have been published in connection with the dissertation. Two co-authored and two independent in Bulgarian. The total number of points from these

publications is 30, which meets the national minimum requirements for awarding the ONS "doctor" in MP 3.7 Administration and Management.

7. Use on the results from the dissertation work in the scientific and social practice .

The analyses and assessments of the problems of foreign language learning as a factor for career development in the industrial enterprise carried out within the framework of the study definitely have practical value, and the results obtained and the recommendations made can be used as a basis for developing joint measures and programs for improving the qualifications of specialists from industrial enterprises.

8. Rating on compliance on the abstract with the requirements for the preparation him , as well as to adequacy on reflection on the main ones positions and contributions on the dissertation labor .

The presented abstract accurately reflects the content of the dissertation. It summarizes the main points of the dissertation: general characteristics; content of the work; scientific contributions; publications on the dissertation.

9. Opinions , recommendations and notes .

I recommend that the results of the dissertation be used to develop teaching aids, programs and online platforms for foreign language learning.

CONCLUSION

I believe that the dissertation has theoretical merit and practical applicability, with clearly outlined scientific and scientific-applied contributions, which gives me reason to give a **POSITIVE** assessment.

I would like to propose to the Honorable Scientific Jury to award **ANNET RUMENOVA ARABADJIEVA** the educational and scientific degree "Doctor" in the

Field of Higher Education 3. Social, Economic and Legal Sciences; professional field: 3.7
Administration and Management, scientific specialty "Economics and Management".

28/08/2025

Reviewer

/Prof. Dr. Nelly Bencheva/